

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.01.1989, sp. zn. 3 Cz 2/89, ECLI:CZ:NS:1989:3.CZ.2.1989.1

Číslo: 11/1992

Právní věta: Při rozhodování o připuštění zpětvzetí návrhu na zahájení řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví v době, kdy od zániku tohoto spoluvlastnictví uplynula doba delší tří let, je povinností soudu poučit účastníky řízení o významu a důsledcích ustanovení § 149 odst. 4 o.z., aby bylo zřejmé, že oba bezpodíloví spoluvlastníci jsou srozuměni s důsledky, které ohledně jejich zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů nastanou.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.01.1989

Spisová značka: 3 Cz 2/89

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Bezpodílové spoluvlastnictví manželů, Řízení před soudem, Zpětvzetí návrhu, Zpětvzetí žaloby

Předpisy: 99/1963 Sb. § 96 40/1964 Sb. § 149

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Návrhem podaným u soudu 27. 12. 1984 se navrhovatel domáhal vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví účastníků s tím, že se na vypořádání s odpůrkyní nedohodli. Podáním z 29. 9. 1987 vzal návrh na zahájení řízení zpět.

Okresní soud v Olomouci usnesením zpětvzetí návrhu připustil, řízení zastavil a rozhodl a nákladech řízení mezi účastníky navzájem a ve vztahu ke státu. Uvedl, že posoudil zákonné důsledky spočívající ve zpětvzetí návrhu a v zastavení řízení a neshledal tento postup v rozporu se zájmy společnosti ani s právními předpisy.

Krajský soud v Ostravě usnesením odvolání odpůrkyně proti výroku o připuštění zpětvzetí návrhu zamítl, ve výroku o zastavení řízení usnesení soudu prvního stupně potvrdil a zrušil jej ve výroku o nákladech řízení; v tomto rozsahu věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí. Dospěl k závěru, že ustanovení § 202 odst. 1 písm. f) a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vylučují přezkum důvodnosti připuštění zpětvzetí návrhu na zahájení řízení z hlediska zájmu společnosti, a pokud došlo k účinnému zpětvzetí návrhu, muselo být řízení zastaveno podle ustanovení § 96 odst. 1 o. s. ř. Důvodem zrušení výroku o nákladech řízení byl nesprávný výklad ustanovení § 146 odst. 2, věty první, o. s. ř. soudem prvního stupně, který měl vliv na správnost

výroku o nákladech řízení státu.

Okresní soud v Olomouci potom usnesením uložil navrhovateli povinnost k náhradě nákladů řízení odpůrkyně ve výši 26 930 Kčs, neboť zpětvzetí návrhu na zahájení řízení považoval za jeho procesní neúspěch. Dalším usnesením, označeným jako doplňující, navrhovateli uložil s odkazem na ustanovení § 148 odst. 1 o. s. ř., aby nahradil státu náklady řízení 288 Kčs.

K odvolání navrhovatele krajský soud v Ostravě svým usnesením změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že navrhovateli uložil zaplatit odpůrkyni 27 080 Kčs a státu 88 Kčs a vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že všemi uvedenými usneseními soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně pochybil v projednávané věci tím, že při rozhodování o připuštění zpětvzetí návrhu na zahájení řízení náležitě neuvážil, zda byly splněny předpoklady podle ustanovení § 96 odst. 2 o. s. ř.

Při rozhodování o připuštění zpětvzetí návrhu na zahájení řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví v době, kdy od zániku tohoto spoluvlastnictví uběhla již doba delší tří let, musí soud náležitě zvažovat důsledky vyplývající z ustanovení § 149 odst. 4 o. z., podle něhož v takovém případě nastupuje nevyvratitelná domněnka vypořádání způsobem upraveným v citovaném ustanovení. Protože tyto důsledky by v případě připuštění zpětvzetí návrhu nutně nastaly, bylo povinností soudu nejen je řádně uvážit, ale účastníky o významu a důsledcích vyplývajících z ustanovení § 149 odst. 4 o. z. poučit, aby bylo zřejmé, že jsou oba účastníci srozuměni s důsledky, které ohledně jejich zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví nastanou. Jen za těchto okolností mohl soud ve smyslu ustanovení § 96 odst. 2 o. s. ř. 1) připustit zpětvzetí návrhu a řízení zastavit.

Při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví není soud vázán navrhovaným způsobem vypořádání; řízení však může být zahájeno pouze návrhem jednoho z bývalých manželů, kteří pak mají postavení navrhovatele a odpůrce. Skutečnost, že soud není vázán navrhovaným způsobem vypořádání, znamená, že může věci tvořící zaniklé bezpodílové spoluvlastnictví vypořádat i jinak, než se navrhovatel domáhal. Pokud by odpůrce se zpětvzetím návrhu nesouhlasil a soud i přes tuto skutečnost řízení zastavil, ztratil by odpůrce po uplynutí tříleté lhůty uvedené v ustanovení § 149 odst. 4 o. z. možnost domoci se vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví. Tím by se však vyloučila působnost hledisek, jimiž se soud při vypořádání řídí a které jsou uvedeny v ustanovení § 150 o. z.

Soud prvního stupně se při posouzení zpětvzetí návrhu na zahájení řízení z naznačených hledisek důsledně nezabýval; v důsledku toho porušil zákon v ustanoveních § 5, § 96 odst. 1 a 2 o. s. ř. 1) ve vztahu k ustanovením § 149 odst. 4 a § 150 o. z. Zákon byl porušen také usnesením odvolacího soudu, který nemohl vzhledem k ustanovením § 202 odst. 1 písm. f) a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. uvedené pochybení soudu prvního stupně napravit. V důsledku toho byl rovněž porušen zákon usneseními, kterými soudy rozhodly o nákladech řízení mezi účastníky navzájem a ve vztahu ke státu.

Důvodné stížnosti pro porušení zákona bylo proto vyhověno, citovaná usnesení soudů obou stupňů byla zrušena a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Poznámky pod čarou:

1) ve znění před novelizací zákonem č. 519/1991 Sb.